

**Memorandum of Understanding
on Agreed General Principles
For the Reconstruction of Serbian Orthodox Religious Sites**

Consistent with the spirit of the Memorandum of Understanding reached between the Ministry of Culture Youth and Sports, Provisional Institutions of Self-Government in Kosovo ("PISG") and the Serbian Orthodox Church in June 2004 regarding the performance of urgent intervention measures on the churches and other Serbian Orthodox religious sites and buildings in Kosovo damaged in March 2004, the PISG and the Serbian Orthodox Church now agree the following in order to recommence the reconstruction process:

1. A five-member commission will be constituted. An international expert to be nominated by the Council of Europe or European Commission or any other international agency will head the commission. The other four members will be a representative of the Serbian Orthodox Church, a representative of IPM Belgrade, a representative of IPM Kosovo and a representative of the Ministry of Culture, Youth and Sports, PISG.
2. UNMIK shall facilitate the commission's work by coordinating security issues and liaising between the parties as and when required. UNMIK will arrange technical assistance, whenever required, through an appropriate agency.
3. This commission will implement the recommendations of the Council of Europe (CoE) and UNESCO for intervention, restoration and reconstruction of the churches, monasteries and other religious sites damaged in March 2004. The Ministry of Culture, Youth and Sports and/or Serbian Orthodox Church authorities may suggest their changes to the CoE and UNESCO recommendations, which will be reviewed by the commission. The commission should give the highest regard to the opinion of the Serbian Orthodox Church authorities in prioritising the works to be undertaken with the money to be provided by the PISG and any other donor.
4. The commission will prepare tender papers in cooperation with local experts and other relevant partners.
5. The commission will issue global tenders to attract the companies, which have experience in construction and restoration of Orthodox churches and monuments. Such qualifications and experience will constitute an essential condition for a company to win a tender.
6. The commission will finalise the selection of appropriate companies following the procurement rules of the PISG.
7. Once the commission makes their selection of a company to work on a site, the decision of the commission will be sent to the Serbian Orthodox Church authorities, who may request the commission to reconsider its decision on certain grounds. The commission may consider the views of the Serbian Orthodox Church authorities if they are in accordance with the standard procurement procedures. However, the final decision rests with the commission. If such a decision is not accepted by the Serbian Orthodox Church authorities, the funding of the site in question will not be done using PISG funds.
8. Once commission makes the decision, which is confirmed by the Serbian Orthodox Church authorities, the Ministry of Culture, Youth and Sports/PISG will ensure that the funds are

committed and released to ensure the smooth performance of construction or reconstruction works.

- 9. The PISG will ensure that the 4.2 million Euro, already committed for the construction or reconstruction of churches damaged in March 2004, is used for this purpose, in accordance with this Memorandum of Understanding. If any additional funds are allocated by the PISC for the Serbian Orthodox religious sites damaged in March 2004 they may also be expended under the procedures set out in this Memorandum of Understanding.
- 10. The commission is responsible to supervise the works. The commission will seek, in the supervision of these works, as deemed necessary, the expertise of international experts or experts from Belgrade and Kosovo who have experience in the restoration, reconstruction or construction of Orthodox churches and monuments. In dealing with Protected Monuments, the Commission will follow the existing rules and procedures in supervision of works on such monuments. To monitor works on other sites, the commission will appoint supervisors in consultation with the Serbian Orthodox Church authorities.
- 11. Contacts with the media by all members of the commission regarding reconstruction must be channelled through the head of the commission.
- 12. Through the provision of PISG funds for the reconstruction or construction of Serbian Orthodox churches and other religious sites in accordance with this Memorandum of Understanding, the ownership, identity and original function (as objects of worship) of these sites will not be altered in any way.
- 13. In the event of any inconsistency between the Serbian and English versions of this Memorandum of Understanding, the English version will prevail.

[Handwritten signature]

For: Serbian Orthodox Church
Date: 24.03.2005

[Handwritten signature]

For: Ministry of Culture, Youth and Sports
PISG
Date: 25.03.2005

[Handwritten signature]
Witnessed by UNMIK

Date: 24th March 2005

Меморандум о разумевању о договореним општим принципима за обнову објеката Српске Православне Цркве

У сагласности са духом Меморандума о разумевању који је постигнут између Министарства културе, омладине и спорта, Привремених институција самоуправе на Косову („ПИСУ“) и Српске Православне Цркве у јуну 2004., поводом извођења хитних интервентних мера на црквама и другим српским православним објектима и зградама на Косову, општењем у марту 2004., ПИСУ и Српска Православна Црква се сада слажу у следећем, како би поново започео процес обнове.

1. Биће формирана петочлана комисија. Комисију ће водити међународни експерт кога треба да именује Савет Европе или Европска комисија или нека друга међународна агенција. Остала четири члана, биће представници: Српске Православне Цркве, представник Завода за заштиту споменика културе (ЗЗСК) из Београда, представник ЗЗСК са Косова и представник Министарства културе, омладине и спорта, ПИСУ.
2. УНМИК ће подржавати рад комисије координишући питања безбедности и поседујући између страна када и како то буде потребно. УНМИК ће обезбедити техничку помоћ, када год је потребно преко одговарајуће агенције.
3. Ова Комисија ће радити на реализацији препорука Савета Европе (СЕ) и УНЕСКО ради интервенција, обнове и реконструкције цркава, манастира и других верских објеката општењем у марту 2004. Министарство културе, омладине и спорта и/или представници Српске Православне Цркве могу да са своје стране предложе промене у вези препорука СЕ или УНЕСКО, што ће бити разматрано од стране комисије. Комисија треба да омогући највиши степен разумевања за ставове представника Српске Православне Цркве поводом одређивања приоритета послова, који ће бити предузети новцем који ће обезбедити ПИСУ и било који други донатор.
4. Комисија ће припремити тендерску документацију у сарадњи са локалним експертима и другим релевантним партнерима.
5. Комисија ће објавити глобалне тендере како би привукла фирме које имају искуства у изградњи и обнови православних цркава и споменика. Такве квалификације и искуство биће суштински услов за неку фирму да добије тендер.
6. Комисија ће финализовати избор одговарајућих фирми у складу са правилима за тендере ПИСУ.
7. Када комисија направи избор фирме која ће радити на неком објекту, одлука комисије биће прослеђена представницима СПЦ који могу да затраже од комисије да поново размотри одлуку на одређеним основама. Комисија може да уважи ставове представника СПЦ, уколико су у складу са стандардним правилима за тендере. Међутим, коначну одлуку доноси комисија. Уколико таква одлука не буде прихваћена од стране представника СПЦ, финансирање конкретног објекта неће бити вршено коришћењем фондова ПИСУ.

8. Када комисија донесе одлуку, која је потврђена од стране представника СПЦ, Министарство културе, омладине и спорта/ПИСУ ће се побринути да се фондови издвоје и пусте у промет, како би се омогућило несметано извођење радова на изградњи или обнови.
9. ПИСУ ће обезбедити да 4.2 милиона евра, који су већ издвојени за изградњу и обнову црква оштећених у марту 2004, буду искористићени за ову сврху у складу са овим Меморандумом о разумевању. Ако било какви додатни фондови буду издвојени од стране ПИСУ за српске православне верске објекте оштећене у марту 2004., они се такође могу утрошити према процедурама договореним у овом Меморандуму о разумевању.
10. Комисија ће такође надгледати радове. Комисија ће тражити у надгледању ових радова, ако се покаже неопходним, експертизу међународних стручњака или експерата из Београда и Косова који имају искуство у заштити, обнови и изградњи православних црква и споменика. У раду са Заштићеним споменицима, Комисија ће следити постојећа правила и процедуре у надгледању радова на таквим споменицима. Да би имала увид над другим објектима, комисија је одговорна да надгледа радове.
11. Контакти са медијима од стране свих чланова комисије, а у вези обнове, морају бити каналисани у договору са шефом комисије.
12. Обезбеђивањем фондова ПИСУ за обнову и изградњу српских православних црква и других верских објеката у складу са овим Меморандумом о разумевању, власништво, идентитет и првобитна (богослужбена) функција ових објеката неће бити мењани на који начин.
13. У случају било какве неподударности између српске и енглеске верзије овог Меморандума о разумевању предност има верзија на енглеском језику.

+ Dabse

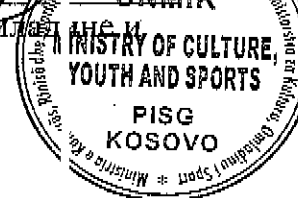
За: Српску Православну Цркву

Датум: 24. 03. 2005.

[Signature]

За Министарство културе, омладине и спорта ПИСУ

Датум: 25. 03. 2005

[Signature]

Сведочанство УНМИК-а:

Датум: 24th March 2005